

Wie zijn vinger geeft...

(1) Binnenkort moeten Nederlandse kinderen vanaf 12 jaar en volwassenen die een paspoort aanvragen, hun vingerafdrukken laten nemen. De greep van de overheid op haar burgers wordt zo weer een beetje groter. Tot nu waren in Nederland alleen vingerafdrukken geregistreerd van criminelen, of in ieder geval van diegenen die ooit met justitie in aanraking zijn gekomen.

Vanaf juni 2009 echter moet iedereen, om een paspoort te kunnen krijgen, zijn vingerafdrukken laten nemen. Dat is het gevolg van een wijziging in de Europese Paspoortwet. Die vingerafdrukken worden niet alleen digitaal opgeslagen in de chip in het paspoort, maar ook in een database van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

(2) Die database, de zogenoemde reisdocumentenadministratie, herbergt namelijk alle gegevens die paspoorten en identiteitsbewijzen bevatten, vertelt woordvoester Mireille Beentjes van het ministerie. Zo bevinden zich daar ook pasfoto's, gelaatsscans en beschreven kenmerken van de paspoorthouders. "Sommige mensen vinden dat eng, met een beeld erbij dat justitie er uitgebreid in rondsnuffelt. Maar tal van regels en bepalingen verbieden dat. De administratie dient alleen de identificatie van personen. Zo mag justitie er niet zelf in zoeken. Dus als de politie vingerafdrukken heeft aangetroffen op de plaats van een misdrijf, kan ze straks niet laten opzoeken welke persoon daarbij hoort."

(3) Wel kan opgezocht worden of een opgepakt persoon degene is die hij beweert te zijn, door zijn vingerafdrukken te vergelijken met de voor die identiteit opgeslagen afdrucken in de administratie. Vrees dat deze regels worden

verruimd, hoeft er niet te zijn, verzekert Beentjes. De Wet Bescherming Persoonsgegevens beschermt ons tegen het verkeerd gebruik van persoonsgegevens. Zolang we in een democratie leven, zal deze wet die de burgers beschermt, niet zomaar veranderd kunnen worden.

(4) Dat is precies de reden dat Bart Jacobs, hoogleraar computer- en veiligheidssystemen aan de Radboud Universiteit in Nijmegen, kritisch is over een centrale database met vingerafdrukken. "Die kan voor heel andere doeleinden worden gebruikt. Kijk maar naar wat er in het verleden is gebeurd. Vóór de Tweede Wereldoorlog had Nederland een waterdicht registratiesysteem. Allerlei gegevens over de burgers waren daarin opgeslagen. Dankzij dat systeem ging de Jodenvervolgung door de nazi's nergens zo effectief als hier. Nu is de overheid opnieuw bezig een waterdicht systeem te maken. De machtsverhouding tussen overheid en burger verschuift daardoor. Maar je weet nooit wie het op een gegeven moment in Nederland voor het zeggen krijgt. De politieke wind kan heel wisselvallig zijn."

(5) Het voor andere doeleinden gebruiken van een systeem dan dat waarvoor het is bedoeld, ligt bij ICT-systemen op de loer, zegt Jacobs. En een database met allerlei persoonsgegevens is zo'n systeem. Het gevaar van misbruik en schending van privacy doet zich bijvoorbeeld ook voor bij het toekomstige rekeningrijden, waarmee in theorie ieders dagelijkse doen en laten bijna volledig is na te gaan. "Je kunt je ICT-architectuur wel zo ontwerpen dat verkeerd gebruik niet mogelijk is, maar dat is wel ingewikkelder en

duurder. Bovendien is het de vraag of
90 de opdrachtgever dat ook echt wil.”

(6) Corien Prins, hoogleraar recht en
informatisering aan de Universiteit van
Tilburg en lid van de Wetenschappelij-
ke Raad voor het Regeringsbeleid,
95 maakt zich zorgen over het gemak
waarmee Nederlanders zich al deze
aantastingen van hun privacy laten
aanleunen. Dat was dertig jaar gele-
den wel anders. “De wereld is sinds-
dien bedreigender geworden. De over-
100 heid helpt eerst een handje mee met
een gevoel van bedreiging te creëren.
Vervolgens biedt de technologie hoop;
hoop op een oplossing voor die onveil-
105 igheid. Wie zou dan nog tegen kunnen
zijn?”

(7) Prins is ook niet tegen technologi-
sche veiligheidsmaatregelen, maar dan
moeten die wel het gevolg zijn van een
110 goede afweging tussen veiligheid en
privacy. “Die is er nu niet en is niet
mogelijk, doordat de burgers slecht
zijn geïnformeerd over wat er allemaal
speelt op dit terrein. Er wordt nu te
115 gemakkelijk voor de veiligheid gekozen
en niet voldoende gekeken naar de
privacyaspecten.” Prins vindt het ook
belangrijk dat er wordt nagegaan of
120 genomen maatregelen hun doel
bereiken. Bijvoorbeeld van de in 2004

ingevoerde identificatieplicht is nooit
nagegaan of die ook effect heeft.

“Hoeveel extra verdachten zijn er
daardoor opgespoord en veroordeeld?
125 We weten het niet.”

(8) Zowel Prins als Jacobs meent dat
de overheid voor de vingerafdrukken
nodeloos heeft gekozen voor een wel
erg uitvoerige registratie. “Met de ove-
130 rige biometrische¹⁾ gegevens kun je,
door alle gegevens aan elkaar te kop-
pelen, ook al controleren of iemand
degene is voor wie hij zich uitgeeft.
Daarbij wordt ter plekke gecheckt of de
135 gegevens in het paspoort kloppen bij
die van de houder. Daarvoor zijn geen
vingerafdrukken nodig en dat is in dit
geval voldoende”, zegt Jacobs.

(9) Belangrijkste reden voor de vinger-
afdrukkenchip is volgens hen namelijk
het tegengaan van misbruik van gesto-
len of ‘geleende’ paspoorten. Het ge-
bruik van een ander systeem dan waar
de overheid nu voor kiest, geeft bij
145 opsporing van misdrijven de politie
meer werk, geeft Prins toe. “Maar een
ander systeem zonder vingerafdrukken
is goed mogelijk en het veiligstellen
van de privacy van de burger mag de
150 overheid best wat extra moeite
kosten.”

*Naar een artikel van Chris Halkes,
BN/De Stem, 16 januari 2009*

noot 1 Biometrie is een verzameling van technieken om iemands identiteit vast te stellen, zoals het nemen van vingerafdrukken, het maken van een irisscan van het oog en het vastleggen van stemkenmerken.

Tekst 2

10p **12 Samenvattingsopdracht**

Vat de tekst 'Wie zijn vinger geeft...' samen in maximaal 175 woorden.

Besteed daarbij alleen aandacht aan de volgende punten:

- 1 de aanleiding voor dit artikel
- 2 op welke twee manieren of plaatsen de vingerafdrukken vastgelegd worden
- 3 de mening van mevrouw Beentjes over bescherming van de gegevens
- 4 het gevaar dat professor Jacobs ziet in een database met persoonsgegevens
- 5 de grootste zorg van professor Prins
- 6 aan welke twee voorwaarden volgens professor Prins dit soort veiligheidsmaatregelen moet voldoen
- 7 wat het gezamenlijke standpunt van professor Prins en professor Jacobs is
- 8 wat voor systeem Prins en Jacobs willen invoeren bij het aanvragen van een paspoort.

Maak er een samenhangend geheel van. Gebruik geen telegramstijl. Noem geen voorbeelden. Tel het aantal woorden en noteer dat onder je samenvatting. Zet de titel erboven.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.